

Afschot van bokken is een van de maatregelen die je kunt nemen om veegschade in het bos te vermijden, maar zijn er nog meer maatregelen mogelijk? Koos Boer vertaalde een artikel hierover van Dieter Immekus uit *Wild und Hund* – editie mei 2022.

TEKST KOOS BOER

Is elke dode bok EEN GOEDE BOK?

FOTO JEFFREY NIJHUIS

Om een tweetal redenen vegen reebokken met hun gewei tegen niet al te dikke boompjes, die bij voorkeur nog buigzaam zijn. Allereerst om de dode basthuid van het inmiddels volgroeide en uitgeharde gewei te vegen. Daarnaast om op diverse plaatsen hun territorium af te bakenen. Door het veelvuldig vegen van jong opschot in aanplantingen kan schade ontstaan wanneer het gaat om bosverjonging en diversiteit.

VEEGGEDRAG

Dit veeggedrag heeft in de afgelopen jaren in Duitsland mede geleid tot de controversie tussen voorstanders van 'Wald vor Wild' en het merendeel van de Duitse jagers die zich

uitspreken voor 'Wald mit Wild'. Eerstgenoemden bejiveren zich ervoor om door massaal afschot van geweidragende hoefdieren, en dan met name van reeën, de biodiversiteit van de bossen te verbeteren en de in hun ogen onaanvaardbare schade aan het geboomte te beperken. Mede door hun toedoen is in de deelstaat Beieren het 'Wald vor Wild' principe inmiddels in de boswet vastgelegd. Het grootste deel van de jagers voert daarentegen aan dat de bossterfte vooral te wijten is aan de droogte van de afgelopen jaren en de explosieve groei van de aantallen keversoorten, die de door de droogte toch al verzwakte bomen met hun geknaag verder te gronde richten. Vanwege de uiteenlopende interesses van beide groeperingen wordt het kortweg ook wel een 'hout-jacht' conflict genoemd.

**De intensiteit waarmee
geveegd wordt, vormt een
aanduiding voor wie de
veroorzaker is**

TERRITORIUM

Zoals gezegd komen veegplaatsen om het gewei van de basthuid te ontdoen relatief zelden voor. Wel vegen bokken graag om hun territorium te markeren en dat doen ze vaak in de overgangszone van licht naar schaduw. Hierbij zijn houtsoorten favoriet die niet veel in het gebied voorkomen of die een bijzondere aantrekkingskracht uitoefenen. Een geliefde soort is bijvoorbeeld de Douglasspar. De intensiteit waarmee geveegd wordt, vormt een

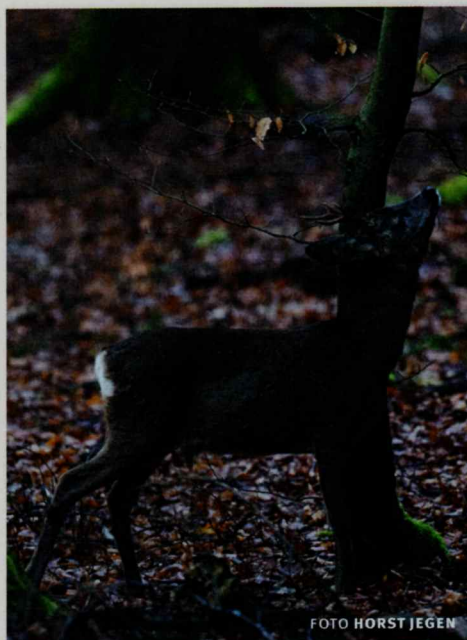

FOTO HORST JEGEN

FOTO ARIANNE SULMAN

Rechtsboven: In een niet-geëxploiteerd bos kan met name het krabgedrag van de reebokken van nut zijn. Door het schrapen met de hoeven wordt de humuslaag weggekrabd en komt de ondergrond in het daglicht, waarbij lichtminnende soorten als Lariks een kans krijgen om zich te ontwikkelen

Linksboven: Wrijft de bok met zijn wangen tegen de stam en krabt hij met voor- of achterlopers regelmatig de bodem open dan gaat het tamelijk zeker om een territoriale bok

Linksonder: Naast de kunststof boombeschermers, zijn er nog andere middelen en (milieuvriendelijke) methoden om aanplant tegen veeggedrag door reeën en andere geweidragers te beschermen

FOTO ROBERT-JAN ASSELBERGS

dominante bokken een belangrijke functie. Zeker moet men enige tijd benutten om vast te stellen hoe een dergelijke bok zich gedraagt. Toont hij maar weinig neiging om te vegen, krabt hij met voor- of achterlopers regelmatig de bodem open en wrijft hij met de wangen tegen de stam, dan gaat het tamelijk zeker om een territoriale bok. Deze zal mogelijkerwijs iedere concurrent uit zijn territorium verdrijven. Het aantal beschadigde boompjes zal binnen de perken blijven of zoals vaak is vastgesteld: er wordt in het geheel niet meer geveegd. Dat men deze dominante bokken zo lang mogelijk ongemoeid laat, is vanzelfsprekend. Dit soort bokken kunnen tot op hoge leeftijd waardevolle diensten bewijzen, vooral bij kwetsbare aanplantingen.

JACHTDRUK

Overigens is het van belang erop te letten waar veeg- en krabschade door reebokken plaatsvindt. Wordt een bos economisch geëxploiteerd, zodat sprake is van een productiebos, dan dient schade uiteraard zoveel mogelijk voorkomen te worden. In een niet-geëxploiteerd bos kan met name het krabgedrag van de reebokken van nut zijn. Bij dit schrapen wordt de humuslaag met de hoeven weggekrabd en komt de ondergrond aan het daglicht. De hierin liggende zaden krijgen nu kans om zich te ontwikkelen. Dikwijls zijn deze van lichtminnende boomsoorten, zoals olm, berk en lariks. Bijkomend voordeel voor deze soorten is dat – zoals gezegd – de begrenzing van de territoria vaak langs de grens van licht en donker verloopt.

In jonge aanplantingen kan waardevol plantmateriaal door een intensieve activiteit van de geweidragers inderdaad verloren gaan. Dit mondt dan dikwijls uit in de eis om de jachtdruk te verhogen. Maar dit kan, vooral wanneer het schade door reeën betreft, een tegengesteld en ongewenst effect hebben. Het probleem lost zich vanzelf op door een dominante bok zich daar blijvend te laten vestigen, zodat hij alle andere concurrenten uit dat territorium kan weren.

MEER MOGELIJKHEDEN

Om schade te voorkomen, zijn er nog meer mogelijkheden, die bovendien weinig of niets hoeven te kosten. Men kan op de grens van het jachtveld stekjes van boomsoorten planten, die in het overige deel niet voorkomen. Een reebok zal deze stellig aannemen en daardoor andere, kwetsbare soorten met rust laten. Stekjes of jonge exemplaren van de Douglasspar lenen zich hier uitstekend voor. Naast talrijke in de handel zijnde middelen tegen veegschade, zoals kunststof boombeschermers of wildwerende geurstoffen, zijn er twee milieuvriendelijke methoden die afdoende bescherming bieden tegen het veeggedrag van reeën en andere geweidragers. Rijshout van sparren kan men met behulp van sisal of henneptouw, dat na verloop van tijd verteert, tegen de stammetjes bevestigen. Deze methode is bijzonder goedkoop. Ook het in de grond steken van bamboestokken of soortgelijk materiaal tegen de bedreigde stammetjes heeft zijn nut bewezen. Deze worden eveneens met verteerbaar touw tegen de boompjes gefixeerd. •

aanduiding voor wie de veroorzaker is. Vindt men veel veegplekken, dan kan men ervan uitgaan dat de standplaats opnieuw bezet werd. Heeft de plaatsbok – om wat voor reden dan ook – deze verlaten, dan dingen volgende geïnteresseerden naar dit territorium. In zulke gevallen kan het vegen een aanzienlijke omvang aannemen. Hetzelfde geldt als de jager – in de veronderstelling iets goeds voor het bos te doen – elke in het zicht komende bok strekt. Nieuwkomelingen zullen steeds opnieuw vegen en proberen hun standplaats te markeren en zo een eigen territorium te verwerven. Daarom vervullen territoriale,